

Om Shakti och shaktas

Basile P. Catoméris

Än idag i vår "civiliserade" värld styrs kvinnors vardag av traditionellt definierade roller. Att enbart erkänna dessa stereotypa roller (oftast definierade av män) innebär en markant begränsning av kvinnans potential, och i många delar av världen hindras hon alltjämt från att yttra sig fritt och välja sin egen livsstil.

Det är väl känt att de flesta religioner brukar bistå sina troende med symboler och andra former av stöd för att främja deras tro, som till exempel helgon, amulettor från naturen eller fantasifulla abstraktioner. Det är troligen mindre känt att kvinnor spelat en viktig symbolisk roll i forntida religioner, som prästinnor eller vid heliga rituella samlag (hierogami, fr grekiskans *ιερογαμία* – heligt bröllop). I det moderna Indien kan man alltjämt träffa på levande spår av kvinnors heliga roll hos sanningssökare som ser Gud i och genom kvinnan. Denna kvinnogestalt kallas Shakti, och representerar en princip om gudomlig energi som främst gestaltas som det Högsta.

Shaktis urgamla kult har sitt ursprung i Rig Veda. För andliga sökare omfattar den huvudsakligen fyra inriktningar:

- Maheshwari, gestalten som står för visdom, kunskap och medkänsla
- Mahâlakshmi, som står i centrum för harmoni och skönhet samt dragningskraftens dolda charm
- Mahâsarawati, som föreställer perfektion, vänlighet och hjälp
- Mahâkâli, som representerar kraften som strider mot intolerans och okunnighet.

Dessa fyra kvinnliga symboler föreställer de latent och manifesterade krafter som tillhör den högsta Modergudinnan eller Mahâ Shakti. I Indien firas Modergudinnan Shakti varje år i populära Durga Puja festivaler.

Bland välkända anhängare av Shaktikulten kan nämnas Shankaracharya, välkänd *rishi*, tolkare av heliga skrifter och författare till upphöjda hymner fyllda av intensiv hängivenhet till den Högsta Modern. Shaktikulten anammades av hans lärjungar samt av anhängare av den icke-dualistiska *advaita*-doktrinen som alltjämt tillber den Högsta i formen av Rajarajeshvari, trots att de har nått det högsta tillståndet av medvetenhet i *nirvikalpa samâdhi*.

Bland de *rishis* och yogis i modern tid som valde den heliga tantriska vägen räknas Shri Ramakrishna (som enligt uppgift gick igenom sextiofyra tantriska principer), Shri Aurobindo och Ma Ananda Moyi.

Tantra tillmäter bokkunskapen föga värde, i likhet med Platon som i antikens Grekland framhöll den orala traditionens överlägsenhet som han ansåg vara det mest naturliga och tillförlitliga sättet att bevara en helig tradition på. Numera används i väst vissa tantriska metoder för dubiösa ändamål. Men att experimentera med sådana metoder utan vägledning av en erfaren och kompetent lärare (en sällsynthet i väst) kan i bästa fall visa sig meningslöst, och i värsta fall medföra allvarliga hälsorisker.

De människor som blir *shakta* (både män och kvinnor) brukar välja att beskyddas under gudomligheten Shakti, den Högsta modern. Ofta är det fråga om målmedvetna personer, väl etablerade i sina sociala miljöer och föga berörda av det vanliga dilemma som många upplever i relationen kvinna–man. Gudshängivna i sin *sadhana* (andlig väg), är de ointresserade av freudiansk analys eller teorier kring mental dekonstruktion. I samma takt som deras tro och insikter utvecklas och fördjupas, uppstår ett behov av att söka en gudomlighet i kvinnlig gestalt (*devi*), för att gradvis få en helt annan syn på kvinnan.

Inför kvinnlig skönhet kan den Gudshängivna *shakta* känna ett spontant behov av att böja sig inför hennes fötter och bekänna: " Innerst känner jag att din skönhet är äkta och ren som en spegling av det gudomliga. Acceptera mitt hjärtas hälsning och låt min panna vidröra dina heliga fötter". Hos dessa renade människor överskuggas kvinnors världsliga roller av obefläckad gudomlighet. För dem är kvinnor de facto mer gudomliga än män.